Keskipitkän aikavälin ilmastopolitiikan suunnitelman ja kansallisen ilmasto- ja energiastrategian kuntavaikutuksia

Ympäristövaliokunta
Yhteiskuuleminen VNS 8/2025 vp ja VNS 9/2025 vp

Pauliina Jalonen, Kuntaliitto

Ilmastotavoitteet tarvitsevat johdonmukaista toimeenpanoa

- Kansallisista ilmastotavoitteista on pidettävä kiinni. Tavoitteiden uskottavuus rakentuu johdonmukaisesta ja konkreettisesta ilmastopolitiikan toimeenpanosta.
- Ilmastopolitiikan ennakoitavuus ja jatkuvuus on erityisen tärkeää kuntien ilmastotyön ja puhtaan siirtymän toimeenpanolle.
- Ilmastotavoitteisiin pääseminen vaatii kumppanuutta, jossa konkreettiset toimet ovat keskenään linjassa. Isossa osassa kuntia on jo valmiita toimenpidesuunnitelmia, joten tämän valmiuden tukeminen voisi vauhdittaa kansallisia ilmastotavoitteita.
- Ilmasto- ja energiapolitiikka näyttäytyy erilaisena eri alueilla. Ilmastotyön vaikuttavuus rakentuu myös alueellisesti ja paikallisesti erilaisiin vahvuuksiin, mitä kansallisessa toimeenpanossa olisi mahdollisuus hyödyntää.

Keskipitkän aikavälin ilmastopolitiikan suunnitelma

- Kuntien kannalta merkittäviä etenkin liikennettä, lämmitystä, jätehuoltoa sekä hankintoja koskevat toimenpiteet.
- KAISU:n toimenpideohjelma ei tarjoa selkeää ja tavoitteellista kokonaiskuvaa liikenteen päästöjen vähentämisestä. Liikenteen ilmastopolitiikan tulisi olla ennakoitavaa niin kunnille, elinkeinoelämälle kuin kansalaisillekin.

    - MAL-sopimukset ovat ilmastotyön mahdollisuus, mutta nykyisellä MAL-sopimuskaudella ilmastotoimet saavat hyvin vähän sisältöä aiempiin sopimuskausiin verrattuna.
    - SCP-tukikelpoisuutta ei tule rajata kaupunkiseudun tai kunnan koon tai hallinnollisten rajojen perusteella. Liikenneköyhyys ei noudata hallinnollisia rajoja. Tuki tulee kohdentaa alueille ja ryhmille, joilla on matala sosioekonominen asema sekä palvelutason puutteita joukkoliikenteessä sekä kävely- ja pyöräliikenteen edellytyksissä.
    - Liikenteen päästökaupan huutokauppatulot tulee kohdentaa konkreettisesti liikenteen käyttövoimamurroksen vauhdittamiseen ja kestävään liikkumiseen koko maassa.

Kansallinen ilmasto- ja energiastrategia

- Heikkenevien kuntatalousnäkymien takia energia- ja ilmastostrategiaa toteutettaessa ei saa syntyä kuntien tulopohjaa leikkaavia vaikutuksia -> investointiverohyvitys vähentää myös kuntien osuutta yhteisöveroista
- Strategiassa mainittu vetytalousinvestointien vauhdittaminen ei saa johtaa maankäyttöä koskevassa päätöksenteossa kuntien itsehallintoa rajoittaviin seurauksiin esimerkiksi kansallisia säädöksiä laadittaessa tai EU-tason velvoitteita toimeenpantaessa.
- Riittävien resurssien varmistaminen energiatehokkuussopimuksille, energiakatselmuksille, energianeuvonnalle sekä muulle informaatio-ohjaukselle on tervetullut linjaus. Ehdotamme energiatukea uudella sopimuskaudella (2026–2035) myös rakennusten energiatehokkuustoimiin, jos hakija on liittynyt sopimukseen.

Kiitos.

Pauliina Jalonen
050-501 8602
pauliina.jalonen@kuntaliitto.fi

CC BY